

19. Garlikov R. The Socratic method: Teaching by asking instead of by telling [Електронний ресурс] / R. Garlikov. – Retrieved, August, 2006. – Available at: http://www.garlikov.com/Soc_Meth.html.
20. Seiple G. The Socratic method of inquiry. Dialogue / G. Seiple // Albany: SUNY Press. – 1985. – P. 16–22.

Стаття надійшла в редакцію 27.08.2017 р.

УДК 378.14

DOI: 10:25128/2415-3605.17.3. 4

ОЛЕКСАНДРА ЯНКОВИЧ

yankov@tnpu.edu.ua
 доктор педагогічних наук, професор,
 Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
 Куявсько-Поморська вища школа (Бидгощ, Польща)
 orcid.org/0000-0003-4253-5954

ПРАКСЕОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

Здійснено порівняльний аналіз праксеологічної підготовки майбутніх учителів в Україні та Польщі, визначено перспективи її вдосконалення. Показано внесок українських та польських учених у розвиток праксеології та обґрунтування праксеологічних засад підготовки фахівців. Наведено підходи до трактування понять «праксеологічна компетенція», «праксеологічні вміння». Виявлено елементи праксеологічної компетентності у ключових компетентностях Концепції Нової української школи. Конкретизовано сутність поняття «праксеологічна підготовка майбутнього вчителя». Висвітлено досвід праксеологічної підготовки майбутніх учителів у процесі викладання навчальних дисциплін «Освітні (виховні) технології» та «Організація успішної діяльності». Відображено форми й методи їх вивчення та підготовки студентів до виховання успішної особистості школяра, якими передбачено визначення життєвих цілей, виконання вправ, реалізацію проєктів, участь у ділових іграх зі створення іміджу, оволодіння методикою подолання перешкод. Показано значення успіху для самореалізації особистості дитини, взаємозв'язок між життєвим успіхом окремого індивіда та благополуччям держави. Визначено можливості вдосконалення праксеологічної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ України й Польщі. Акцентовано увагу на необхідності обґрунтування інноваційних шляхів реалізації праксеологічної підготовки майбутніх учителів, обмін досвідом її здійснення між науковцями цих держав.

Ключові слова: праксеологія, праксеологічна компетенція, праксеологічні вміння, праксеологічна підготовка майбутнього вчителя, праксеологічна технологія, успішна діяльність, освітні технології.

АЛЕКСАНДРА ЯНКОВИЧ

доктор педагогических наук, професор,
 Тернопольский национальный педагогический университет
 имени Владимира Гнатюка
 (г. Тернополь, ул. Максима Кривоноса, 2)
 Куявско-Поморская Высшая школа
 (ул. Торуньская 55-57; 85-023 Быдгощ, Польша)

ПРАКСЕОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ И ПОЛЬШИ

Осуществлен сравнительный анализ праксеологической подготовки будущих учителей в Украине и Польше, определены перспективы ее усовершенствования. Показан вклад украинских и польских ученых в развитие праксеологии и обоснование праксеологических принципов подготовки специалистов. Приведены подходы к трактовке понятий «праксеологическая компетенция», «праксеологические умения». Обнаружены элементы праксеологической компетентности в ключевых компетентностях Концепции новой украинской школы. Конкретизирована сущность понятия «праксеологическая подготовка будущего учителя». Отражен опыт праксеологической подготовки будущих учителей в

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

процессе преподавания учебных дисциплин «Образовательные (воспитательные) технологии» и «Организация успешной личности школьника, которыми предусматривается определение жизненных целей, выполнения упражнений, реализацию проектов, участие, в деловых играх из создания имиджа, овладения методикой преодоления препятствий. Показано значение успеха для самореализации личности ребенка, взаимосвязь между жизненным успехом отдельного индивида и благополучием государства. Определены возможности усовершенствования праксеологической подготовки будущих учителей в высших учебных заведениях Украины и Польши. Акцентируется внимание на необходимости обоснования инновационных путей реализации праксеологической подготовки будущих учителей, обмена опытом ее осуществления между научными работниками этих государств.

Ключевые слова: праксеология, праксеологическая компетенция, праксеологические умения, праксеологическая подготовка будущего учителя, праксеологическая технология, успешная деятельность, образовательные технологии.

OLEKSANDRA YANKOVYCH

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(2 Maksyma Kryvonosa Street, Ternopil, 46027)
Kujawy and Pomorze University (Bydgoszcz)
(Toruńska St. 55-57, Bydgoszcz 85-023, Poland)

PRAXEOLOGICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE AND POLAND

The comparative analysis of praxeological training of future teachers in Ukraine and Poland has been carried out in the article. The prospects of this training improvement have been determined. The contribution of Ukrainian and Polish scientists to the development of praxeology as well as to the substantiation of praxeological principles of the specialist training has been shown. The approaches to the interpretation of the terms “praxeological competence”, “praxeological skills” have been presented. There have been found out the elements of praxeological competence in the key competencies of the New Ukrainian School Concept. The essence of the term “praxeological training of the future teacher” (the component of educational and professional program) has been specified. Professional competence which is defined as the ability to organize teaching activities effectively and to form students’ knowledge and skills necessary for achieving success in life has been proved to be a part of this program. The experience of praxeological training of future teachers in the teaching process of such subjects as “Educational Technologies”, “Organization of Successful Activities” has been cleared up. Forms and methods of teaching these subjects and training students for developing successful pupil’s personality have been described. Such forms and methods include determination of life aims, doing exercises, doing projects, participation in business games for creating an image, mastering the method of overcoming obstacles. The history of the schools of success founded by C. Freinet and W. Glasser has been highlighted. The importance of success for child’s self-realization; interconnection between the lifetime success of an individual and the welfare of the state has been shown. The necessity of cooperation between family and school in the formation of praxeological skills has been substantiated. Creation of the atmosphere of family love and the use of positive suggestion have been proved as important factors for a child to achieve success. The possibilities of improving the praxeological training of future teachers in universities of Ukraine and Poland have been determined. The attention has been focused on the need of grounding the innovative ways of praxeological training of future teachers, the exchange of the experience of its realization among scientists of these states.

Keywords: praxeology, praxeological competence, praxeological skills, praxeological training of the future teacher, praxeological technology, successful activities, educational technologies.

Як в Україні, так і в Польщі в галузі освіти відбуваються реформні процеси. Вони зумовлюють необхідність праксеологічної підготовки майбутніх учителів, що полягає в здатності ефективно організовувати професійну діяльність, діагностувати відповідність результатів визначеним цілям, а також спрямовувати учнів на досягнення успіху.

Незважаючи на те, що саме польські вчені Т. Котарбинський та Т. Пшоловський й український науковець Є. Слуцький заклали основи розвитку праксеології у світі, а згодом учені України (Ю. Богоявленська, С. Вовканич, С. Злупко, М. Сацков, Є. Ходаківський та ін.) й Польщі (К. Войтила, В. Гаспарський, Т. Домбровський, С. Віткевич, К. Завірський,

Я. Зеленецький, Х. Левандовський, С. Лесневський, О. Ланге, Я. Суйка й ін.) представили вагомий результати наукових розвідок у цій галузі, праксеологічній підготовці майбутніх учителів, як засвідчує аналіз змісту педагогічної освіти, приділяється недостатньо уваги.

Українські вчені, зокрема А. Василюк, А. Вільчковська, Е. Вільчковський, Ю. Калічак, В. Пасічник, Ю. Плиська, М. Радишевська, відобразили праксеологічну компетенцію польського вчителя як компонент його професійної підготовленості. Висвітленню сутності й структури цієї компетенції присвячені праці польських учених, а саме: К. Денека, Я. Новака, М. Новіцької, Ю. Новотняка, І. Пасько, Е. Пежицької, Е. Салати, Е. Скжетиської й ін. Стосовно українського вчителя, то такий термін у структурі його підготовки не використовується. Натомість суттєва увага приділяється праксеологічній підготовці (В. Майборода, М. Василина), праксеологічним засадам підготовки (А. Малихін, В. Поліщук, О. Романишина, Т. Садова, В. Чайка й ін.), педагогічній праксеології (І. Коновальчук, О. Янкович та ін.), праксеологічним технологіям (І. Коновальчук).

Проте, незважаючи на значні здобутки в розвитку праксеології в Україні та Польщі, у працях учених не з'ясована сутність понять «праксеологічна підготовка» і «праксеологічна технологія», а терміни «праксеологічна компетентність (компетенція)» і «праксеологічні вміння» не набули однозначного тлумачення. Не здійснено також порівняльного аналізу праксеологічної підготовки майбутніх учителів цих країн, хоча доведено доцільність опанування вміннями ефективно організації діяльності та потребу впровадження інновацій через реалізацію праксеологічної технології.

Отже, набуває актуальності **мета** наукового пошуку: здійснити порівняльний аналіз праксеологічної підготовки майбутніх учителів в Україні та Польщі, визначити перспективи її вдосконалення.

Реформування системи підготовки вчителя на праксеологічних засадах вимагає аналізу термінів у цій галузі. У працях українських та польських науковців використовуються поняття «праксеологічні вміння», «праксеологічна компетенція», але суть цих термінів однозначно не з'ясована. У польській педагогіці набув популярності термін «компетенція», що трактується як пізнавальна структура, складне особистісне утворення, гармонійна єдність знань, умінь і переконань, необхідних для успішної реалізації завдань освітньої концепції. Їх основні компоненти – це риси особистості, здібності, справність, знання і досвід [7, с. 76–77].

Серед провідних компетенцій майбутнього вчителя польські вчені (К. Денека, М. Новіцька, Е. Салата, Е. Скжетиська) у дослідженнях розглядають такі: «а) компетенції праксеологічні (згодом перейменовані у прагматичні), які реалізуються вчителем у плануванні, організації, контролі й оцінюванні освітніх процесів; б) компетенції комунікативні, які проявляються в доцільності використання мовленнєвих конструкцій у різних навчальних ситуаціях; в) компетенції взаємодії, які полягають в ефективності соціальної поведінки й активності інтеграційної діяльності; г) компетенції креативні, які необхідні для інноваційної та нестандартної діяльності вчителя; д) компетенції інформатичні, що передбачають використання новітніх інформаційних джерел; е) компетенції моральні, які відображені в можливості поглибленої моральної рефлексії при оцінці будь-якого етичного вчинку» [5, с. 235; 8, с. 78]. Проте така класифікація не є особистим науковим надбанням авторів. Охарактеризовані компетенції були визначені 13 листопада 1997 р. на засіданні Комітету педагогічних наук Польської академії наук, де розглядалося питання професійної підготовки вчителя.

Праксеологічні компетенції педагога можна трактувати ще ширше, ніж планування, організація, контроль і оцінювання освітніх процесів, оскільки професійні дії вчителя пов'язані, серед іншого, і з навчанням учнів життєвому успіху.

Науковці визначили структуру праксеологічної компетенції (або компетенції діяльності, що трактується також як ставлення особистості до завдань, викликів, дій):

- мотивація: зацікавлення, позитивні емоційні стани, ініціативність та оптимізм, що зумовлюють визначення цілей або полегшують їх досягнення;
- адаптаційні здібності: уміння керувати власним внутрішнім станом, долати труднощі у змінених умовах середовища, здатність діяти і приймати рішення у стресових ситуаціях;
- сумлінність: здатність брати відповідальність за виконання завдань, уміння отримувати задоволення від виконання обов'язків, перебувати в гармонії із собою.

Проте варто виокремити ще один компонент – діагностико-цілетворний – здатність визначати цілі, діагностувати їх досягнення, підвищувати коефіцієнт успіху завдяки виконанню

спеціальних вправ, адже праксеологічні компетенції передбачають діагностику, планування й організацію педагогічної діяльності, а також контроль та оцінку освітніх результатів. Роль цього компонента є значимою, зважаючи на те, що будь-яка діяльність розпочинається з визначення цілей, а її успішність залежить від відповідності результату і мети.

У працях польських науковців використовується також термін «праксеологічні вміння». Але він часто ототожнюється з компетенцією [9, с. 80].

Термін «праксеологічна компетенція» (у вітчизняній педагогіці в цьому значенні використовується термін «компетентність») відомий в Україні на основі праць українських учених (А. Василюк, А. Вільчовська, Е. Вільчовський, Ю. Калічак, В. Пасічник, М. Радишевська й ін.), які досліджують досвід підготовки вчителів та вихователів у Польщі. Однак у їхніх розвідках не виявлено трактування дефініцій ні праксеологічної компетентності, ні праксеологічних умінь.

На основі аналізу публікацій авторів та емпіричного досвіду варто трактувати праксеологічні вміння як уміння організації успішної діяльності, тобто соціально цінної діяльності, результат якої відповідає визначеній меті [6, с. 169].

Елементи праксеологічної компетентності можна відстежити в Концепції Нової української школи. Компетентність у цьому документі трактується як «динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Ключові компетентності – ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх протягом усього життя» [4, с. 10].

Уже на основі аналізу дефініції «ключові компетентності» можна робити висновок, що вони є праксеологічними, оскільки від їх сформованості залежить досягнення успіху. Уміння ж учитися протягом життя як ключова компетентність означає не що інше, як уміння організувати успішну навчальну діяльність. Це «здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя» [4, с. 10–11]. Сформованість компетентності вміння вчитися даватиме змогу особистості визначати навчальні цілі, а вміння формулювати цілі та способи їх досягнення передбачає праксеологічна компетентність.

Такими ж важливими, як уміння вчитися, для досягнення успіху є ініціативність і підприємливість. Це «уміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави. Вміння раціонально вести себе як споживач, ефективно використовувати індивідуальні заощадження, приймати доцільні рішення у сфері зайнятості, фінансів тощо» [4, с. 11]. Елементи праксеологічної компетентності можна простежити також у соціальній та громадянській компетентностях, а саме: уміння працювати з іншими на результат, попереджувати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів. Безперечно, ці вміння суттєво сприяють організації успішної діяльності.

Отже, у польській педагогіці більш поширеним є термін «праксеологічна компетенція», тоді як українські вчені досліджують і популяризують праксеологічний підхід. Водночас праксеологічні знання й уміння є складниками ключових компетентностей для життя, визначених у Концепції Нової української школи. Доцільно припустити, що в майбутньому варто виділити праксеологічну компетентність як ключову для самореалізації особистості й досягнення нею життєвого успіху, а також виокремити праксеологічну підготовку (таке поняття використовується в працях М. Василяни, В. Майбороди) майбутнього вчителя як складову професійної підготовки. Так, В. Майборода вважає, що така інновація сприятиме посиленню практичної спрямованості навчання у ВНЗ. Учений зазначає, що «...праксеологічна підготовка є базовою ціннісною орієнтацією фахівця, містить сукупність взаємозалежних настанов щодо ставлення до самого себе, до колег, роботодавців, до організації взаємодії. Вона являє собою найважливішу змістову характеристику професійної спрямованості особистості майбутнього фахівця... Вона спрямована на розвиток таких особистісних настанов, що дають

кожному студенту можливість стати суб'єктом конкретної професійної діяльності, власного розвитку й зіставити свої можливості з психологічними вимогами до професії. Практикологічна підготовка – обов'язковий компонент освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня, що має на меті вироблення навичок і вмінь ефективної та якісної професійної діяльності студентів. Це складник, підсистема професійної компетентності» [3, с. 33].

У практикологічній підготовці майбутнього вчителя важливе місце займатиме опанування практикологічними технологіями, оскільки вони сприяють реалізації освітніх інновацій. Особливістю цих технологій є чітка «продуманість дій на основі використання передового досвіду й досягнень сучасної науки» [1, с. 176].

Аналіз педагогічних джерел та емпіричного досвіду дає можливість визначити практикологічну підготовку майбутнього вчителя як компонент освітньо-професійної програми, складовою якої є професійна компетентність, що полягає в здатності ефективно організувати педагогічну діяльність та сформувати в учнів знання й уміння, необхідні для досягнення життєвого успіху.

У ВНЗ України під час вивчення педагогічних дисциплін майбутні вчителі опановують технологію «Створення ситуації успіху», однак вона не передбачає системну роботу в школі для виховання успішної особистості.

Аналіз досвіду викладання педагогічних дисциплін у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка засвідчує, що великим потенціалом щодо реалізації практикологічної підготовки майбутніх учителів володіють такі навчальні курси: «Освітні технології» (у їх структурі виділено соціально-виховну технологію «Організація успішної діяльності») та «Організація успішної діяльності».

Мета цієї технології – формування практикологічних умінь, тобто вмінь ефективно організувати діяльність із відповідністю її результату визначеній меті.

Алгоритм технології, тобто послідовна реалізація таких етапів:

1. Підготовчий етап: а) діагностування особистісних якостей; б) створення психологічних передумов (формування мотивації, позитивного емоційного стану, психологічної стратегії переможення).

2. Початковий етап: а) визначення мети діяльності; б) складання плану реалізації мети; в) визначення осіб, які долучаються до виконання завдань.

3. Етап виконання: а) реалізація початкового плану; б) усунення непередбачуваних перешкод; в) корекція початкового задуму; г) залучення додаткових ресурсів.

4. Досягнення результату.

Під час практичних занять студенти вивчають вимоги до формулювання цілей, а також визначають життєві цілі на близьку й далеку перспективу, здійснюють вибір інших видів діяльності (спортивної, трудової тощо) відповідно до здібностей, нахилів та інтересів.

З метою формування практикологічних умінь, підвищення коефіцієнта успіху студенти виконують вправи для відображення особистих досягнень, визначення цілей на перспективу, аналізу здобутків, обговорюють фільми з проблем досягнення успіху. Розвиток практикологічних умінь передбачає систематичне виконання вправ у позанавчальний час. Студентам рекомендується виконувати вправи «Постава успішної людини», «Ідеальний слухач», «День схвалення», «День без критики», «Контроль невиробничих витрат часу» та ін.

Досягнення успіху можливе за умови вироблення вміння долати перешкоди. Для цього студенти вивчають методику подолання перешкод.

Важливе місце у формуванні практикологічних умінь майбутніх учителів займає виготовлення проєктів, серед яких такі: «Історія успіху», «Основні чинники досягнення успіху», «Як допомогти стати успішною особистістю учневі з проблемами в розвитку», «Як допомогти стати успішною особистістю важковиховуваному учневі», «Чи варто визначати цілі учневі початкової школи», «Як побороти лінощі (учневі та студентів)» тощо. Зазвичай проєктна діяльність завершується створенням мультимедійної презентації. Під час роботи над проєктами студенти вивчають способи досягнення успіху славетних особистостей, визначають, завдяки яким чинникам вони стали успішними.

Успіх діяльності залежить від уміння створити імідж. Тому студенти беруть участь у діловій грі «Я – іміджмейкер», знайомляться з компонентами іміджу, професією іміджмейкера.

Опанування технологією «Організація успішної діяльності» передбачає підготовку майбутнього вчителя до навчання школярів досягненню успіху, ознайомлення з діяльністю шкіл успіху в історії педагогіки.

Одна з перших технологій успіху, відомих у педагогічній практиці, – це технологія С. Френе. Його школу ще називають «Школою успіху і радості». Технологія С. Френе передбачала чітке детальне планування діяльності дітей. Кожна дитина у школі за допомогою вчителя складала індивідуальний план, де було визначено обсяг навчальної роботи, який мав бути виконаний за тиждень. Щоп'ятниці учні аналізували, чи вдалося їм виконати заплановане. Школа мала багато переваг порівняно з традиційними закладами: уроки-прогулянки, розвиток мислення, використання природного методу навчання, єдність розумового та морального виховання, застосування механічної праці, демократизація шкільного життя та ін.

Значенню успіху в становленні особистості приділяв увагу американський педагог В. Глассер. Інтереси дитини, її прагнення досягнути визначеної мети є основними пріоритетами створеної ним «Школи без невдач». На думку В. Глассера, якщо дитині вдається стати успішною в школі, у неї є хороші шанси на успіх у дорослому житті. Завдання школи полягає в забезпеченні системи, у якій успіх був би реальним, учні могли б реалізовувати свої здібності. В іншому разі дитина цілком може стати невдахою, що є причиною не тільки її особистої біди, а й соціальних негараздів. Зростання соціальної нестабільності, збільшення кількості ув'язнених у тюрмах, а також пацієнтів психіатричних лікарень відбувається тому, що втрачена будь-яка надія на успіх. Отже, у виховній системі В. Глассера простежується взаємозв'язок між життєвим успіхом окремого індивіда та благополуччям держави. На таку залежність вказував також американський психолог Дж. Макклелланд. Він у книзі «Суспільство досягнення» (1961) показав зв'язок між потребами індивідів в успіхові та економічним зростанням суспільства [2, с. 88]. Завдяки розвитку у громадян праксеологічних умінь можна вирішувати соціальні проблеми країни.

На практичних заняттях студенти демонструють фрагмент виховної справи для учнів, технологічну карту якої вони розробили самостійно. Вагоме місце в цих фрагментах відводиться трактуванню успішної діяльності як альтруїстичної, гуманістичної, виконаної в правовому полі, суспільно необхідної. Студенти акцентують увагу на тому, що успішна діяльність не завжди призводить до заможності, вона може здійснюватися з метою реформування суспільства, побудови демократичної держави.

Уміння організувати успішну діяльність формуватиметься у школярів ефективніше за умови залучення батьків до співпраці з учителями. З цією метою студенти вивчають цикл лекцій для батьків. Одним із запропонованих завдань є обґрунтувати необхідність створення атмосфери сімейної любові, використання позитивної сугестії як важливих чинників досягнення успіху дитини.

У польських ВНЗ серед результатів (ефектів) навчання є ті, на основі яких можемо стверджувати, що формування праксеологічних компетенцій приділяється суттєва увага. Зокрема, студент має володіти знаннями щодо проектування шляхів власного розвитку, уміти самостійно здобувати знання і розвивати професійні вміння, бути готовим до активної співпраці з групами, організаціями та інституціями, які реалізують педагогічну діяльність. Окрім того, створюються школи лідерства, активно функціонує студентське самоврядування, участь у яких дає змогу розвинути якості, необхідні для досягнення успіху. Проте не виявлено спеціального навчального предмета, метою якого було б формування праксеологічних компетенцій майбутніх учителів. Одним із шляхів праксеологічної підготовки є викладання дисципліни за вибором (*wykład monograficzny*) виховних технологій, зокрема й технології «Організація успішної діяльності» («*Organizacja sukcesywnej działalności*»), яка спрямована на формування праксеологічної компетенції студента. Саме такий підхід реалізовується в Куявсько-Поморській вищій школі в м. Бидгощі (Польща).

Аналіз праксеологічної підготовки майбутніх учителів у ВНЗ України та Польщі засвідчує недостатність уваги до такої підготовки. Перспективними напрямками її поліпшення є:

- подолання розбіжностей учених у трактуванні понять «праксеологічна компетенція» і «праксеологічні вміння»;
- визначення суті понять «праксеологічна технологія» та «праксеологічна підготовка майбутнього вчителя», структури, форм, методів і засобів вказаної технології;

– обмін досвідом між викладачами України й Польщі щодо формування праксеологічних компетенцій (компетентностей) студентів ВНЗ.

В останні десятиріччя відбувається розвиток ідей відомих праксеологів України та Польщі, зокрема Ю. Богоявленської, Т. Котарбінського, Т. Пшоловського, Є. Слуцького та ін., що актуалізує проблему праксеологічної підготовки майбутніх учителів. У Польщі в кінці ХХ ст. праксеологічна компетенція була визначена серед провідних компетенцій учителя. І хоча згодом була перейменована у прагматичну, формування саме праксеологічної компетенції є предметом досліджень сучасних польських науковців, здобутки яких відображаються українськими вченими для використання у вітчизняних закладах освіти.

В українських педагогічних ВНЗ під час навчання студенти знайомляться з технологією «Створення ситуації успіху». Вона не є відомою в польській педагогіці, оскільки акцент робиться лише на інформаційних технологіях. Водночас у Куявсько-Поморській вищій школі у м. Бидгощі як спецкурс вивчаються виховні технології. Однією з провідних є технологія «Організації успішної діяльності». Однак залишаються проблеми, що потребують вирішення: трактування понять «праксеологічна компетенція» і «праксеологічні вміння», обґрунтування шляхів реалізації праксеологічної підготовки майбутніх учителів та обмін досвідом її реалізації між науковцями України та Польщі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коновальчук І. Головні завдання та можливості праксеології у розробці технологій реалізації інновацій у загальноосвітніх закладах / І. Коновальчук // Українська полоністика. – Вип. 10. Педагогічні дослідження. – 2013. – С. 170–177. [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Downloads/Up_2013_10_22.pdf
2. Лукашевич Н. П. Самоменеджмент: как достигнуть успеха в деловой карьере. Кн. 1. Деловая карьера: путь к успеху / Н. П. Лукашевич. – Харьков: ОКО, 1998. – 127 с.
3. Майборода В. К. Проблеми розвитку праксеологічних умінь майбутніх компетентних фахівців вищої школи України / В. Майборода // Вища освіта України. – 2012. – № 4. – С. 31–36. [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Downloads/vou_2012_4_7.pdf
4. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини202016/12/05/konczepczyia.pdf>
5. Плиська Ю. С. Теоретичні рефлексії Я-образу вчителя в польській науковій літературі / Ю. С. Плиська // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Психологія і педагогіка. – 2010. – Вип. 14. – С. 231–247. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/admin/Downloads/Nznuoapp_2010_14_26%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/Nznuoapp_2010_14_26%20(1).pdf)
6. Янкович О. І. Освітні технології в історії вищої педагогічної освіти України (1957–2008): монографія; за ред. В. М. Чайки / О. І. Янкович. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 320 с.
7. Problemy kształcenia nauczycieli wczesnej edukacji w uczelniach wyższych w Polsce // redakcja naukowa Ewa Skrzetuska, Marzenna Nowicka. – Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2016. – 298 s.
8. Sałata E. Realizacja kompetencji nauczycielskich w opinii badanych nauczycieli / Sałata Elżbieta. [Wyd. elektroniczne] – URL: http://www.pulib.sk/elpub2/FHPV/Pavelka2/pdf_doc/salata.pdf
9. Strategia nauczania – uczenia się infotechniki / pod red. Stanisława Dulaka, Stanisława Ubermanowicz. – Poznań: Fundacja Wolnego i Otwartego Opragromowania, 2014. – 157 s. [Wyd. elektroniczne] – URL: http://e-swoi.pl/media/SWOI_TOM1_Idee.pdf

REFERENCES

1. Konovalchuk I. Holovni zavdannia ta mozhlyvosti prakseolohii u rozrobtsi tekhnolohii realizatsii innovatsii u zahalnoosvitnikh zakladakh [The Main Tasks and Possibilities of Praxeology in the Development of Technologies for the Implementation of Innovations in General Educational Institutions] [Elektronnyi resurs], Ukrainka polonistyka, vypusk 10, Pedagogichni doslidzhennia, 2013, S. 170–177, rezhym dostupu: file:///C:/Users/admin/Downloads/Up_2013_10_22.pdf
2. Lukashevich N. P. Samomenedzhment: kak dostignut uspekha v delovoy karere [Self-management: How to Achieve Success in a Business Career]. Kn. 1, Delovaya karera: put k uspekhu, Kharkov, OKO, 1998, 127 s.
3. Maiboroda V. K. Problemy rozvytku prakseolohichnykh umin maibutnykh kompetentnykh fakhivtsiv vyshchoi shkoly Ukrainy [Problems of the Development of Future Qualified Specialists Praxeological Skills in Higher Educational Institutions of Ukraine] [Elektronnyi resurs], Vyscha osvita Ukrainy, 2012, № 4, S. 31–36, rezhym dostupu: file:///C:/Users/admin/Downloads/vou_2012_4_7.pdf

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

4. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly [The New Ukrainian School. Conceptual Principles of Secondary School Reform] [Elektronnyi resurs], rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/Novyny202016/12/05/konczepczyia.pdf>
5. Plyska Yu. S. Teoretychni refleksii Ya-obrazu vchytelia v polskii naukovii literaturi [Theoretical Reflections of the Teacher's I-image in the Polish Scientific Literature] [Elektronnyi resurs], Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu „Ostrozka akademiia”], ser.: Psykholohiia i pedahohika, 2010, vyp. 14, s. 231-247, rezhym dostupu: [file:///C:/Users/admin/Downloads/Nznuoapp_2010_14_26%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/Nznuoapp_2010_14_26%20(1).pdf)
6. Yankovych O. I. Osvitni tekhnolohii v istorii vyshchoi pedahohichnoi osvity Ukrainy (1957–2008): monohrafiia [Educational Technologies in the History of Higher Pedagogical Education of Ukraine (1957–2008): Monograph], za red. V. M. Chaiky, Ternopil, Pidruchnyky i posibnyky, 2008, 320 s.
7. Problemy kształcenia nauczycieli wczesnej edukacji w uczelniach wyższych w Polsce [Problems of Primary School Teacher Training in Higher Educational Institutions of Poland], pod red. Ewa Skrzetuska, Marzenna Nowicka, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2016, 298 s.
8. Sałata E. Realizacja kompetencji nauczycielskich w opinii badanych nauczycieli [Opinions of the Researched Teachers as to the Realization of Teachers' Competences], [Wyd. elektroniczne], URL: http://www.pulib.sk/elpub2/FHPV/Pavelka2/pdf_doc/salata.pdf
9. Strategia nauczania – uczenia się infotechniki [Educational Strategy – Self-study of Infotechnology] [Wyd. elektroniczne], pod red. Stanisława Dulaka, Stanisława Ubermanowicz, Poznań, Fundacja Wolnego i Otwartego Opragromowania, 2014, 157 s., URL: http://e-swoi.pl/media/SWOI_TOM1_Idee.pdf

Стаття надійшла в редакцію 25.08.2017 р.